

1.15. DERECHO Y POLÍTICAS AMBIENTALES EN LA REGIÓN DE MURCIA

(pp. 2-9)

—

1.15. DRET I POLÍTQUES AMBIENTALS EN LA REGIÓ DE MÚRCIA (pp.

10-17)

SANTIAGO M. ÁLVAREZ CARREÑO

Profesor titular de Derecho Administrativo / Professor titular de dret administratiu

Universidad de Murcia

EDUARDO SALAZAR ORTUÑO

Abogado / Advocat

Sumario: 1. La postergación organizativa de la política ambiental en la Comunidad Autónoma de la Región de Murcia. 2. La parálisis legislativa en relación con los importantes retos pendientes. 3. La lentitud en la puesta en marcha de los instrumentos previstos en la Ley 4/2009, de 14 de mayo, de Protección Ambiental Integrada. 4. La reacción en favor de la protección del patrimonio cultural. 5. Proyectos de ordenación territorial: ¿otra muestra de la vuelta a planteamientos más conservacionistas? 5.1. Plan de Gestión y Conservación de la ZEPA de Isla Grosa. 5.2. Aprobación inicial de las Directrices y Plan de Ordenación Territorial de la Comarca del Altiplano. 6. Otras manifestaciones menores de la política ambiental de la Comunidad Autónoma de la Región de Murcia. 6.1. Pesca. 6.2. Energía. 6.3. Fauna ictícola. 7. Algunas reflexiones finales a modo de conclusión.

1. La postergación organizativa de la política ambiental en la Comunidad Autónoma de la Región de Murcia

La Comunidad Autónoma de la Región de Murcia ha confirmado su anómala organización de la política ambiental mediante Decreto del Presidente 17/2010, de 3 de septiembre, de Reorganización de la Administración Regional. Según este Decreto, la Consejería de Agricultura y Agua es el Departamento encargado de la propuesta, el desarrollo y la ejecución de las directrices generales en materia de medio ambiente (art. 4). De este modo, la política regional sigue postergando la política ambiental en favor de la agricultura, la ganadería y la pesca, que son, en definitiva, las que mayor peso institucional tienen. Así pues, deben mantenerse las críticas realizadas por nosotros en la crónica anterior respecto al poco peso político y a la débil institucionalización que, de modo evidente, sufre la política ambiental en esta región.

2. La parálisis legislativa en relación con los importantes retos pendientes

Por lo demás, esta situación implica ciertamente una parálisis normativa, por cuanto las deficiencias ya destacadas por nosotros en la anterior crónica no han sido en ningún caso superadas. Así, en materia de espacios naturales protegidos y de protección de la biodiversidad, la vieja y amputada Ley 4/1992, de 30 de julio, de Ordenación y Protección del Territorio de la Región de Murcia —de la que solo restan vigentes los artículos 45 a 51— se mantiene sin que sea previsible su sustitución por una nueva que adapte la legislación regional a la Ley básica estatal 42/2007, de 13 de diciembre, del Patrimonio Natural y de la Biodiversidad. Por su parte, la legislación del suelo, representada en el ámbito de la Región de Murcia por el Decreto Legislativo 1/2005, de

10 de junio, por el que se aprueba el Texto Refundido de la Ley del Suelo de la Región de Murcia, sigue pendiente de reforma para su adaptación a la Ley 8/2007 del Suelo estatal.

3. La lentitud en la puesta en marcha de los instrumentos previstos en la Ley 4/2009, de 14 de mayo, de Protección Ambiental Integrada

Los esfuerzos, por el momento, se concentran en la progresiva implantación de la profunda reforma procedimental llevada a cabo por la Ley 4/2009, de 14 de mayo, de Protección Ambiental Integrada, norma de cuyos contenidos dimos cumplida referencia en nuestra anterior crónica. Esta Ley, como se señaló, establece el régimen jurídico y los procedimientos integrados de intervención administrativa a los que deben sujetarse los planes, programas, proyectos y actividades que pueden afectar al medio ambiente. En este sentido, y para el periodo objeto de crónica, se puede señalar la muy modesta aprobación de la Orden, de 8 de junio de 2010, sobre el modelo de carné de identificación del personal dependiente de la Dirección General de Planificación, Evaluación y Control Ambiental, que ejerce funciones de inspección, vigilancia y control ambiental.

Por su parte, la Orden, de 19 de mayo de 2010, de la Consejería de Agricultura y Agua, aprueba el Plan de Inspección Ambiental de la Actividad Industrial del año 2010, cuyo objetivo básico es comprobar el grado de cumplimiento de la normativa ambiental, así como de los requisitos impuestos en las autorizaciones ambientales autonómicas de las actividades e instalaciones potencialmente contaminantes de la Región de Murcia que se encuentren en el ámbito de aplicación de la Ley 4/2009 y el descubrimiento de las no autorizadas¹.

- En definitiva, se trata de dos pequeños avances² en el proceso aplicativo de la Ley, que se resiente, sin duda, de la escasez de medios materiales y humanos para su

---

¹ El artículo 130 de la Ley 4/2009 establece la necesidad de elaborar planes de inspección ambiental con la finalidad de programar las inspecciones ambientales a cargo de la Dirección General de Planificación, Evaluación y Control Ambiental. Dichos planes deberán ser públicos, tal y como establece el apartado segundo del mencionado artículo.

² También se puede reseñar en este apartado la Resolución, de 6 de septiembre de 2010, de la Consejería de Agricultura y Agua, por la que se publica el Convenio entre la Comunidad Autónoma de la Región de Murcia y la Federación de Municipios de la Región de Murcia para prestar asesoramiento en la aplicación de la Ley de Protección Ambiental Integrada y apoyo a los municipios en las tareas de calificación ambiental de actividades.

implementación y de la escasa voluntad política de lograr una profunda reforma de la gestión ambiental, agravada por la actual situación de crisis económica, que determina el que las preocupaciones ambientales pasen a un segundo plano.

4. La reacción en favor de la protección del patrimonio cultural

Una nota positiva reseñable en relación con la política y normativa ambiental de la Región de Murcia viene representada por la actividad desplegada en materia de protección del patrimonio cultural. En efecto, la Comunidad Autónoma fue recientemente testigo de una acalorada discusión social sobre la necesidad de proteger el patrimonio cultural con motivo del intento de construcción de un aparcamiento en terrenos municipales de la ciudad de Murcia donde se descubrió un importante yacimiento árabe. Finalmente, la presión ciudadana y la contundente actuación de la autoridad judicial determinaron la paralización de los trabajos y la preservación del yacimiento³.

Desde el punto de vista normativo, la Ley 4/2007, de 16 de marzo, de Patrimonio Cultural de la Comunidad Autónoma de la Región de Murcia, dictada en desarrollo del artículo 10.1.14 EARM (Ley Orgánica 4/1982, de 9 de junio, del Estatuto de Autonomía para la Región de Murcia) —que establece la competencia exclusiva de la Comunidad Autónoma en materia de patrimonio cultural, histórico, arqueológico, monumental, artístico, paisajístico y científico de interés para la región— clasificó por orden de relevancia y por niveles de protección los bienes integrantes del patrimonio cultural en tres categorías: en primer lugar, los bienes de interés cultural especialmente relevantes para la región por su valor cultural; en segundo lugar, los denominados bienes catalogados; y, por último, los bienes inventariados⁴.

Pues bien, en el periodo de referencia se constata la declaración como bienes de interés cultural de los yacimientos arqueológicos de “El Capitán” (Lorca)⁵, del conjunto ibérico

---

³ Los interesados en conocer los avatares de este proceso pueden obtener información útil en <http://abrazasanesteban.blogspot.com> (último acceso: 01/10/2010).

⁴ Para una análisis más detallado, *vid.* PÉREZ ALCARAZ, S., “Cultura”, en LÓPEZ PELLICER, J. A.; GÁLVEZ MUÑOZ, L. A. (coord.), *Derecho Autonómico de la Región de Murcia*, EDINUM, Murcia, 2008, pp. 319-327.

⁵ Decreto 23/2010, de 5 marzo.

“El Cigarralero” (Mula)⁶, de “Los Molinicos” (Moratalla)⁷, del conjunto arqueológico de “El Prado y Los Cipreses” (Jumilla)⁸, de “El Rincón de Almendritos” (Lorca)⁹ y, por último, de la “Alquería del Cortijo del Centeno” (Lorca)¹⁰.

Por su parte, se declaran como bienes catalogados por su relevancia cultural los yacimientos arqueológicos de “Taller Lítico F-11” (Abanilla)¹¹, “Taller Lítico 28” (Cartagena)¹², “Calblanque I” (Cartagena)¹³, “El Gachero” (Cartagena/La Unión)¹⁴, “Bancal de las Sepulturas” (Cartagena)¹⁵, “Cabezo de la Escucha” (Cartagena)¹⁶, “Calzada de los Aragoneses” (Cartagena)¹⁷, “Cueva del Caballo” (Cartagena)¹⁸, “San Francisco” (Cartagena)¹⁹, “Cuevas de Peñas Blancas” (Cartagena)²⁰, “Los Aragoneses” (Cartagena)²¹, “Cueva del Rayo” (Puerto Lumbreras)²², “Playa del Castillico” (Cartagena)²³, “Villa Asunción” (Cartagena)²⁴, “Camino

---

■ ⁶ Decreto 59/2010, de 26 marzo.

■ ⁷ Decreto 64/2010, de 9 abril.

■ ⁸ Decreto 76/2010, de 23 abril.

■ ⁹ Decreto 77/2010, de 23 abril.

■ ¹⁰ Decreto 78/2010, de 23 abril.

■ ¹¹ Resolución, de 7 abril 2010.

■ ¹² Resolución, de 21 mayo 2010.

■ ¹³ Resolución, de 21 mayo 2010.

■ ¹⁴ Resolución, de 16 julio 2010.

■ ¹⁵ Resolución, de 16 julio 2010.

■ ¹⁶ Resolución, de 16 julio 2010.

■ ¹⁷ Resolución, de 16 julio 2010.

■ ¹⁸ Resolución, de 16 julio 2010.

■ ¹⁹ Resolución, de 19 julio 2010.

■ ²⁰ Resolución, de 19 julio 2010.

■ ²¹ Resolución, de 19 julio 2010.

■ ²² Resolución, de 20 julio 2010.

■ ²³ Resolución, de 20 julio 2010.

■ ²⁴ Resolución, de 20 julio 2010.

Romano” (Cartagena)²⁵, “Taller Lítico 29” (Abanilla)²⁶, “Ermita de San Isidro” (Águilas)²⁷, “Aljibe de la Estación” (Puerto Lumbreras)²⁸, “Villa de La Puebla” (Cartagena)²⁹, “Calzada de El Beal” (Cartagena)³⁰, “Rambla de Escombreras” (Cartagena)³¹, “Lomo de Pozo Estrecho” (Cartagena)³², “Casas del Molino” (Cartagena)³³, “Taller Lítico 30” (Abanilla)³⁴. Por último, también se declara bien catalogado por su relevancia cultural el balneario “Floridablanca”, en Lo Pagán (San Pedro del Pinatar)³⁵.

Se trata, en definitiva, de un conjunto de medidas expresivas de una voluntad proteccionista del rico patrimonio cultural de la Región de Murcia que contrastan con la postergación que ha venido sufriendo a lo largo de los últimos años frente al acelerado proceso de expansión urbanística que ha vivido la comunidad.

5. Proyectos de ordenación territorial: ¿otra muestra de la vuelta a planteamientos más conservacionistas?

5.1. Plan de Gestión y Conservación de la ZEPA de Isla Grosa

El Consejo de Gobierno de la Comunidad Autónoma de la Región de Murcia aprobó el 1 de octubre de 2010 el Plan de Gestión y Conservación de la Zona Especial de Protección de Aves (ZEPA) de Isla Grosa (San Javier). La designación como área protegida se debe al cumplimiento de criterios ZEPA para la especie gaviota de Audouin, catalogada como “vulnerable” en la Región e incluida en la Directiva de Aves,

■ ²⁵ Resolución, de 20 julio 2010.

■ ²⁶ Resolución, de 20 julio 2010.

■ ²⁷ Resolución, de 20 julio 2010.

■ ²⁸ Resolución, de 26 julio 2010.

■ ²⁹ Resolución, de 26 julio 2010.

■ ³⁰ Resolución, de 26 julio 2010.

■ ³¹ Resolución, de 26 julio 2010.

■ ³² Resolución, de 26 julio 2010.

■ ³³ Resolución, de 27 julio 2010.

■ ³⁴ Resolución, de 30 agosto 2010.

³⁵ Resolución, de 28 junio 2010

donde se recogen las especies que serán objeto de medidas de conservación especiales en cuanto a su hábitat.

El objetivo del plan es también garantizar la conservación y recuperación del hábitat de 21 especies prioritarias de la avifauna de la zona, como el paíño europeo o el cormorán moñudo, así como de 30 especies migratorias de llegada regular y otras de importancia regional, como la garza real, el tarro blanco o el chorlitejo patinegro.

Esta zona, de hecho, ya disponía de protección ambiental regional, pues forma parte del Área de Protección de la Fauna Silvestre de “Isla Grosa, Hormigas y de las Palomas” y del espacio natural “Islas e Islotes del Mediterráneo”, que cuenta con la designación de Lugar de Importancia Comunitaria (LIC).

5.2. Aprobación inicial de las Directrices y Plan de Ordenación Territorial de la Comarca del Altiplano

La Orden de 18 de mayo de 2010, de la Consejería de Obras Públicas y Ordenación del Territorio, aprueba inicialmente las Directrices y el Plan de Ordenación Territorial de la Comarca del Altiplano de la Región de Murcia, de acuerdo con lo que para dichos instrumentos de planeamiento establecen los artículos 21 y ss. del Decreto Legislativo 1/2005, de 10 de junio, por el que se aprueba el Texto Refundido de la Ley del Suelo de la Región de Murcia (en adelante, TRLSRM).

Su aprobación provisional culmina los estudios relativos a diferentes aspectos territoriales de la comarca (actuaciones sobre el paisaje, diagnóstico de funciones urbanas, peligros geológicos, inventario de cauces) y, conforme al artículo 3 de la Ley 9/2006, de 28 de abril, sobre evaluación de los efectos de determinados planes y programas en el medio ambiente, ha sido sometido al trámite de Evaluación Ambiental.

Los principales objetivos de este importante instrumento de ordenación territorial, que se tratarán de conseguir a través de actuaciones específicas, son:

- Equilibrar la estructura territorial comarcal con el desarrollo de un modelo policéntrico y equilibrado de asentamientos, la compatibilización y el desarrollo armónico de los

planeamientos de carácter municipal, y el refuerzo de los flujos y relaciones comarcales, fomentando una nueva relación entre campo y ciudad.

- Reforzar la integración de la comarca en el contexto regional, nacional y europeo, prioritariamente a través de la mejora de las funciones de accesibilidad y comunicación.
- Orientar y promocionar un desarrollo territorial sostenible basado en la utilización racional del espacio y la compatibilidad entre usos del territorio, la conservación activa de los espacios y bienes protegidos, el mantenimiento y fomento de los paisajes rurales como activo de primer orden y el desarrollo turístico como un importante motor socioeconómico y fuente de identidad y valoración del territorio.
- Mejorar la calidad de vida de la población mediante el favorecimiento del desarrollo económico endógeno en las zonas rurales, la mejora de la dotación en equipamientos y servicios básicos, y la promoción de los sectores económicos generadores de empleo.

Los principales efectos de esta aprobación provisional son, por una parte, la suspensión, por el plazo de un año, del otorgamiento de autorizaciones y licencias, así como la tramitación de los instrumentos de planeamiento urbanístico en su ámbito territorial y, por otra, su sometimiento a información pública (accesibles en www.sitmurcia.com), así como al trámite de audiencia a los ayuntamientos, departamentos y organismos de las administraciones públicas afectadas y, en general, al público interesado.

6. Otras manifestaciones menores de la política ambiental de la CARM

Aún pueden señalarse, para el periodo objeto de esta crónica, algunas otras actuaciones menores de la política ambiental en la Región de Murcia. En concreto, y atendiendo a los sectores a los que afecta, son las que se presentan seguidamente.

6.1. Pesca

En primer lugar, cabe aludir al Acuerdo, de 17 de septiembre de 2010, del Consejo de Gobierno, por el que se aprueba un convenio entre la Consejería de Agricultura y Agua, los ayuntamientos de Águilas, Cartagena, Mazarrón y San Pedro del Pinatar y la Federación Murciana de Cofradías de Pescadores con el “objetivo de retirar del mar los

residuos sólidos capturados por las redes de pesca de la flota de arrastre” durante el desarrollo de su actividad. El acuerdo contempla, además, que la Federación suministrará periódicamente los datos sobre las capturas de pescado desembarcadas en las lonjas con el fin de facilitar el control y seguimiento de la situación de los recursos pesqueros, de modo que la Administración regional cumpla las exigencias comunitarias y adopte las adecuadas medidas de gestión.

6.2. *Energía*

En este ámbito, cabe referirse, por una parte, a la Orden, de 28 mayo de 2010, que establece las bases reguladoras y convoca subvenciones para la ejecución y explotación de “proyectos de gestión energética sostenible” en el medio rural y urbano por medio de instalaciones de aprovechamiento de recursos energéticos renovables, en el área solar térmica y biomasa, biogás, biocarburantes y geotermia.

En la misma línea, hay que citar la Orden, de 28 mayo de 2010, que establece las bases reguladoras y convoca subvenciones correspondientes al ejercicio 2010 para la ejecución y explotación de “proyectos de gestión energética sostenible” por medio de instalaciones de aprovechamiento de recursos energéticos renovables en el área solar fotovoltaica aislada y mixta eólica-fotovoltaica aislada.

6.3. *Fauna ictícola*

La Orden, de 12 mayo de 2010, regula el ejercicio de la pesca fluvial para la temporada 2010-2011 y establece reglas para la Conservación de la Fauna Ictícola de la Comunidad Autónoma de la Región de Murcia.

7. Algunas reflexiones finales a modo de conclusión

El periodo objeto de análisis en la presente crónica deja constancia del mantenimiento de una inercia en dos componentes estratégicos de la política y normativa ambiental de la Comunidad Autónoma de la Región de Murcia. En efecto, por una parte, los grandes retos legislativos pendientes siguen sin ser acometidos; además, no parece atisbarse en

un futuro próximo un cambio de actitud al respecto. Por otra, la clara postergación organizativa de las cuestiones ambientales en el seno de las estructuras administrativas de la CARM sigue siendo, por desgracia, una seña de identidad de la política regional.

Con todo, la presente crónica deja constancia también de algunos tímidos avances en la aplicación de la Ley 4/2009, de 14 de mayo, de Protección Ambiental Integrada, así como de cierta reacción proteccionista, tanto en lo que se refiere a la conservación del patrimonio cultural como a la aprobación de algunos instrumentos planificadores de recursos naturales y de ordenación del territorio.

Confiamos en que las próximas crónicas puedan dar cuenta de algún avance más sustancial en relación con la política y legislación ambiental en la Región de Murcia.

Sumari: 1. La postergació organitzativa de la política ambiental a la comunitat autònoma de la Regió de Múrcia. 2. La paràlisi legislativa amb relació als reptes pendents importants. 3. La lentitud en la posada en marxa dels instruments previstos en la Llei 4/2009, de 14 de maig, de protecció ambiental integrada. 4. La reacció a favor de la protecció del patrimoni cultural. 5. Projectes d'ordenació territorial: una altra mostra del retorn a plantejaments més conservacionistes? 5.1. Pla de Gestió i Conservació de la ZEPA d'Isla Grosa. 5.2. Aprovació inicial de les Directrius i del Pla d'Ordenació Territorial de la Comarca de l'Altiplà. 6. Altres manifestacions menors de la política ambiental de la Comunitat Autònoma de la Regió de Múrcia. 6.1. Pesca. 6.2. Energia. 6.3. Fauna ictícola. 7. Unes quantes reflexions finals a tall de conclusió.

1. La postergació organitzativa de la política ambiental a la Comunitat Autònoma de la Regió de Múrcia

La Comunitat Autònoma de la Regió de Múrcia ha confirmat l'anòmala organització de la seva política ambiental mitjançant el Decret del president 17/2010, de 3 de setembre, de reorganització de l'administració regional. Segons aquest decret, la *Consejería de Agricultura y Agua* és el departament que s'encarrega de proposar, desplegar i executar les directrius generals en matèria de medi ambient (art. 4). D'aquesta manera, la política regional continua postergant la política ambiental en favor de l'agricultura, la ramaderia i la pesca, que són, en definitiva, les que tenen més pes institucional. Per tant, mantenim les crítiques fetes en la crònica anterior respecte al poc pes polític i a la feble institucionalització que, de manera evident, pateix la política ambiental en aquesta regió.

2. La paràlisi legislativa amb relació als reptes pendents importants

D'altra banda, certament, aquesta situació implica una paràlisi normativa, ja que les deficiències destacades en la crònica anterior en cap cas no s'han superat. Així, en matèria d'espais naturals protegits i de protecció de la biodiversitat, l'antiga i amputada Llei 4/1992, de 30 de juliol, d'ordenació i protecció del territori de la Regió de Múrcia, de la qual només en queden vigents els articles que van del 45 a 51, es manté sense que se'n prevegi la substitució per una de nova que adapti la legislació regional a la Llei bàsica estatal 42/2007, de 13 de desembre, del patrimoni natural i de la biodiversitat. Per la seva banda, la legislació del sòl, representada en l'àmbit de la Comunitat Autònoma de la Regió de Múrcia pel Decret legislatiu 1/2005, de 10 de juny, pel qual

s'aprova el text refós de la llei del sòl de la Regió de Múrcia, continua pendent de reforma perquè s'adapti a la Llei 8/2007 del sòl estatal.

3. La lentitud en la posada en marxa dels instruments previstos en la Llei 4/2009, de 14 de maig, de protecció ambiental integrada

Els esforços es concentren en la progressiva implantació de la profunda reforma procedimental duta a terme per la Llei 4/2009, de 14 de maig, de protecció ambiental integrada, del contingut de la qual vam parlar àmpliament en la crònica anterior. Aquesta llei, com vam assenyalar, estableix el règim jurídic i els procediments integrats d'intervenció administrativa a què han de sotmetre's els plans, els programes, els projectes i les activitats que poden afectar el medi ambient. En aquest sentit, i per al període objecte de la crònica, podem assenyalar l'aprovació molt modesta de l'Ordre, de 8 de juny de 2010, sobre el model de carnet d'identificació del personal dependent de la Direcció General de Planificació, Avaluació i Control Ambiental, que exerceix funcions d'inspecció, vigilància i control ambiental.

Per la seva banda, l'Ordre, de 19 de maig de 2010, de la Conselleria d'Agricultura i Aigua aprova el Pla d'Inspecció Ambiental de l'Activitat Industrial de l'any 2010, l'objectiu bàsic del qual és comprovar el grau de compliment de la normativa ambiental i dels requisits imposats en les autoritzacions ambientals autonòmiques de les activitats i de les instal·lacions potencialment contaminants de la Regió de Múrcia que es trobin en l'àmbit d'aplicació de la Llei 4/2009 i la delació de les no autoritzades³⁶.

En definitiva, dos petits avanços³⁷ en el procés aplicatiu de la llei, que es ressent, sens dubte, de l'escassetat de mitjans materials i humans disposats per implementar-la i de l'escassa voluntat política d'aconseguir cap reforma profunda de la gestió ambiental,

---

³⁶ L'article 130 de la Llei 4/2009 estableix la necessitat d'elaborar plans d'inspecció ambiental amb la finalitat de programar les inspeccions ambientals a càrrec de la Direcció General de Planificació, Avaluació i Control Ambiental. Aquests plans han de ser públics, tal com estableix l'apartat segon de l'esmentat article.

³⁷ També es pot ressenyar en aquest apartat la Resolució, de 6 de setembre de 2010, de la Conselleria d'Agricultura i Aigua, per la qual es publica el Conveni entre la Comunitat Autònoma de la Regió de Múrcia i la Federació de Municipis de la Regió de Múrcia per prestar assessorament en l'aplicació de la Llei de protecció ambiental integrada i suport als municipis en les tasques de qualificació ambiental d'activitats.

agregada per l'actual situació de crisi econòmica que determina el passi a un segon pla de les preocupacions ambientals.

4. La reacció a favor de la protecció del patrimoni cultural

Una nota positiva ressenyable en la política i en la normativa ambiental de la Comunitat Autònoma de la Regió de Múrcia està representada per l'activitat que s'ha desplegat en matèria de protecció del patrimoni cultural. En efecte, la Regió de Múrcia ha estat testimoni recent d'una acalorada discussió social sobre la necessitat de protegir el patrimoni cultural amb motiu de l'intent de construir un pàrquing en terrenys municipals de la ciutat de Múrcia en els quals es va descobrir un jaciment àrab important. Finalment, la pressió ciutadana i l'actuació contundent de l'autoritat judicial van determinar la paralització dels treballs i la salvació del jaciment³⁸.

Des del punt de vista normatiu, la Llei 4/2007, de 16 de març, de patrimoni cultural de la Comunitat Autònoma de la Regió de Múrcia, dictada en desplegament de l'article 10.1.14 EARM (Llei orgànica 4/1982, de 9 de juny, de l'Estatut d'autonomia per a la Regió de Múrcia), que estableix la competència exclusiva de la comunitat autònoma en matèria de patrimoni cultural, històric, arqueològic, monumental, artístic, paisatgístic i científic d'interès per a la Regió, va classificar per ordre de rellevància i per nivells de protecció els béns integrants del patrimoni cultural en tres categories. D'una banda, els béns d'interès cultural que són més rellevants pel seu valor cultural per a la Regió; en segon lloc, els anomenats béns catalogats i, per acabar, els béns inventariats³⁹.

Doncs bé, en el període de referència es constata la declaració com a bé d'interès cultural dels jaciments arqueològics "El Capitán" (Lorca)⁴⁰, del conjunt ibèric "El

---

³⁸ Els interessats a conèixer els avatars d'aquest procés poden obtenir informació útil a <http://abrazasnesteban.blogspot.com> (últim accés: 01/10/2010).

³⁹ Per a una anàlisi més detallada, *vid.* PÉREZ ALCARAZ, S., "Cultura", a LÓPEZ PELLICER, J. A.; GÁLVEZ MUÑOZ, L. A. (coord.), *Derecho Autonómico de la Región de Murcia*, EDINUM, Murcia, 2008, pp. 319-327.

⁴⁰ Decret 23/2010, de 5 de març.

Cigarralero” (Mula)⁴¹, “Los Molinicos” (Moratalla)⁴², del conjunt arqueològic d’“El Prado y Los Cipreses” (Jumilla)⁴³, d’“El Rincón de Almendritos” (Lorca)⁴⁴, i, finalment, de l’“Alqueria del Cortijo del Centeno” (Lorca)⁴⁵.

Per la seva banda, es declaren béns catalogats per la rellevància cultural els jaciments arqueològics Taller Lítico F-11 (Abanilla)⁴⁶, Taller Lítico 28 (Cartagena)⁴⁷, Calblanque I (Cartagena)⁴⁸, El Gachero (Cartagena/La Unión)⁴⁹, Bancal de les Sepulturas (Cartagena)⁵⁰, Cabezo de la Escucha (Cartagena)⁵¹, Calzada de los Aragoneses (Cartagena)⁵², Cueva del Caballo (Cartagena)⁵³, San Francisco (Cartagena)⁵⁴, Cuevas de Peñas Blancas (Cartagena)⁵⁵, Los Aragoneses (Cartagena)⁵⁶, Cueva del Rayo (Puerto Lumbreras)⁵⁷, Playa del Castillico (Cartagena)⁵⁸, Villa Asunción (Cartagena)⁵⁹, Camino

---

⁴¹ Decret 59/2010, de 26 de març.

⁴² Decret 64/2010, de 9 d’abril.

⁴³ Decret 76/2010, de 23 d’abril.

⁴⁴ Decret 77/2010, de 23 d’abril.

⁴⁵ Decret 78/2010, de 23 d’abril.

⁴⁶ Resolució de 7 d’abril de 2010.

⁴⁷ Resolució de 21 de maig de 2010.

⁴⁸ Resolució de 21 de maig de 2010.

⁴⁹ Resolució de 16 de juliol de 2010.

⁵⁰ Resolució de 16 de juliol de 2010.

⁵¹ Resolució de 16 de juliol de 2010.

⁵² Resolució de 16 de juliol de 2010.

⁵³ Resolució de 16 de juliol de 2010.

⁵⁴ Resolució de 19 de juliol de 2010.

⁵⁵ Resolució de 19 de juliol de 2010.

⁵⁶ Resolució de 19 de juliol de 2010.

⁵⁷ Resolució de 20 de juliol de 2010.

⁵⁸ Resolució de 20 de juliol de 2010.

⁵⁹ Resolució de 20 de juliol de 2010.

Romano (Cartagena)⁶⁰, Taller Lítico 29 (Abanilla)⁶¹, Ermita de San Isidro (Águilas)⁶², Aljibe de la Estación (Puerto Lumbreras)⁶³, Villa de La Puebla (Cartagena)⁶⁴, Calzada de El Beal (Cartagena)⁶⁵, Rambla de Escombreras (Cartagena)⁶⁶, Lomo de Pozo Estrecho (Cartagena)⁶⁷, Casas del Molino (Cartagena)⁶⁸, Taller lítico 30 (Abanilla)⁶⁹. A l'últim, també es declara bé catalogat per la rellevància cultural el balneari Floridablanca a Lo Pagán (San Pedro del Pinatar)⁷⁰.

En definitiva, un conjunt de mesures expressives de la voluntat proteccionista del ric patrimoni cultural de la Comunitat Autònoma de la Regió de Múrcia, que contrasten amb la postergació que el mateix patrimoni ha patit al llarg dels últims anys enfront de l'accelerat procés d'expansió urbanística que ha viscut aquesta regió.

5. Projectes d'ordenació territorial: una altra mostra del retorn a plantejaments més conservacionistes?

5.1. Pla de Gestió i Conservació de la ZEPA d'Isla Grosa

L'1 d'octubre de 2010 el Consell de Govern de la Comunitat Autònoma de la Regió de Múrcia ha aprovat el Pla de Gestió i Conservació de la Zona Especial de Protecció d'Aus (ZEPA) d'Isla Grosa (San Javier). La designació com a àrea protegida es deu al compliment dels criteris ZEPA per a l'espècie gavina corsa, catalogada com a "vulnerable" a la Regió i inclosa en la Directiva d'aus, on es recullen les espècies que són objecte de mesures de conservació especials pel que fa al seu hàbitat.

---

⁶⁰ Resolució de 20 de juliol de 2010.

⁶¹ Resolució de 20 de juliol de 2010.

⁶² Resolució de 20 de juliol de 2010.

⁶³ Resolució de 26 de juliol de 2010.

⁶⁴ Resolució de 26 de juliol de 2010.

⁶⁵ Resolució de 26 de juliol de 2010.

⁶⁶ Resolució de 26 de juliol de 2010.

⁶⁷ Resolució de 26 de juliol de 2010.

⁶⁸ Resolució de 27 de juliol de 2010.

⁶⁹ Resolució de 30 d'agost de 2010.

⁷⁰ Resolució de 28 de juny de 2010.

L'objectiu del pla també és garantir la conservació i la recuperació de l'hàbitat de 21 espècies prioritàries de l'avifauna de la zona, com l'ocell de tempesta o el corb marí emplomallat, així com de trenta espècies migratòries d'arribada regular i d'altres d'importància regional, com el berrat pescaire, l'ànec blanc o el corriol camanegre.

Aquesta zona ja disposava de protecció ambiental regional perquè formava part de l'Àrea de Protecció de la Fauna Silvestre d'“Isla Grosa, Hormigas y de las Palomas” i de l'espai natural “Islas e Islotes del Mediterraneo”, que s'ha designat com a lloc d'importància comunitària (LIC).

5.2. Aprovació inicial de les Directrius i del Pla d'Ordenació Territorial de la Comarca de l'Altiplà

L'Ordre de 18 de maig de 2010 de la Conselleria d'Obres Públiques i Ordenació del Territori aprova inicialment les Directrius i el Pla d'Ordenació Territorial de la Comarca de l'Altiplà de la Regió de Múrcia d'acord amb el que, per als instruments de planejament esmentats, estableixen els articles 21 i següents del Decret legislatiu 1/2005, de 10 de juny, pel qual s'aprova el text refós de la llei del sòl de la Regió de Múrcia (en endavant, TRLSRM).

L'aprovació provisional culmina els estudis relatius a diferents aspectes territorials de la comarca (actuacions sobre el paisatge, diagnòstic de funcions urbanes, perills geològics, inventari de llits) i, d'acord amb l'article 3 de la Llei 9/2006, de 28 d'abril, sobre avaluació dels efectes de determinats plans i programes en el medi ambient, s'ha sotmès al tràmit d'avaluació ambiental.

Els principals objectius d'aquest important instrument d'ordenació territorial, que s'intentaran aconseguir a través d'actuacions específiques, són el següent:

- Equilibrar l'estructura territorial comarcal amb el desplegament d'un model policèntric i equilibrat d'assentaments, la compatibilització i el desplegament harmònic dels planejaments de caràcter municipal, i el reforçament dels fluxos i relacions comarcals, i fomentar una nova relació camp-ciutat.
- Reforçar la integració de la comarca, en el context regional, nacional i europeu, prioritàriament amb la millora de les funcions d'accessibilitat i de comunicació.

- Orientar i promocionar el desenvolupament territorial sostenible basat en la utilització racional de l'espai i la compatibilitat entre usos del territori, la conservació activa dels espais i béns protegits, el manteniment i foment dels paisatges rurals com a actiu de primer ordre i el desenvolupament turístic com a motor socioeconòmic important i font d'identitat i valoració del territori.
- Millorar la qualitat de vida de la població mitjançant l'afavoriment del desenvolupament econòmic endogen a les zones rurals, la millora de dotació en equipaments i serveis bàsics, i la promoció de sectors econòmics generadors d'ocupació.

Els principals efectes d'aquesta aprovació provisional són, d'una banda, la suspensió, durant el termini d'un any, de l'atorgament d'autoritacions i llicències, així com la tramitació dels instruments de planejament urbanístic en el seu àmbit territorial; i, de l'altra, el fet de sotmetre'ls a informació pública (accessibles a <www.sitmurcia.com>) així com a tràmit d'audiència als ajuntaments, departaments i organismes de les administracions públiques afectades i, en general, al públic interessat.

6. Altres manifestacions menors de la política ambiental de la Comunitat Autònoma de la Regió de Múrcia

Encara podríem assenyalar, per al període objecte d'aquesta crònica, algunes actuacions menors de la política ambiental a la Regió de Múrcia. En concret, i atenent els sectors que afecta, les següents:

6.1. Pesca

Cal fer esment de l'Acord, de 17 de setembre de 2010 del Consell de Govern pel qual s'aprova el conveni entre la Conselleria d'Agricultura i Aigua, els ajuntaments d'Águilas, Cartagena, Mazarrón i San Pedro del Pinatar i la Federació Murciana de Confraries de Pescadors amb l'objectiu de retirar del mar els residus sòlids capturats per les xarxes de pesca de la flota d'arrossegament durant la seva activitat. L'acord preveu, a més a més, que la Federació ha de subministrar periòdicament dades sobre les captures de peix desembarcades a les llotges a fi de facilitar el control i el seguiment de

la situació dels recursos pesquers, de manera que l'Administració regional compleixi les exigències comunitàries i adopti les mesures de gestió adequades.

6.2. Energia

En aquest punt cal referir-se, per una part, a l'Ordre, de 28 maig 2010, que estableix les bases reguladores i es convoquen subvencions per a l'execució i l'explotació de projectes de gestió energètica sostenible en el medi rural i urbà per mitjà d'instal·lacions d'aprofitament de recursos energètics renovables, en l'àrea solar tèrmica i biomassa, biogàs, biocarburants i geotèrmia.

En la mateixa línia cal esmentar l'Ordre, de 28 maig 2010, que estableix les bases reguladores i convoca subvencions corresponents a l'exercici 2010, per a l'execució i l'explotació de projectes de gestió energètica sostenible mitjançant instal·lacions d'aprofitament de recursos energètics renovables a l'àrea solar fotovoltaica aïllada i mixta eòlica-fotovoltaica aïllada.

6.3. Fauna ictícola

L'Ordre, de 12 maig 2010, regula l'exercici de la pesca fluvial per a la temporada 2010-2011 i estableix regles per conservar la fauna ictícola de la Comunitat Autònoma de la Regió de Múrcia.

7. Unes quantes reflexions finals a tall de conclusió

El període objecte d'anàlisi en aquesta crònica deixa constància del manteniment d'una inèrcia en dos components estratègics de la política i normativa ambiental de la Comunitat Autònoma de la Regió de Múrcia. En efecte, d'una banda, els grans reptes legislatius pendents continuen sense escometre's sense que, a més a més, pugui sotjar-se en un futur pròxim el canvi d'actitud. I de l'altra, la clara postergació organitzativa de les qüestions ambientals al si de les estructures administratives de la Comunitat

Autònoma de la Regió de Múrcia continua sent, per desgràcia, un senyal d'identitat de la política regional.

No obstant això, la present crònica deixa constància d'alguns avanços tímids en l'aplicació de la Llei 4/2009, de 14 de maig, de protecció ambiental integrada i, també, d'una certa reacció proteccionista, tant pel que fa a la conservació del patrimoni cultural com a l'aprovació d'alguns instruments planificadors de recursos naturals i d'ordenació del territori.

Confiam que les pròximes cròniques puguin donar compte d'algun avanç més substancial de la política i de la legislació ambiental a la Regió de Múrcia.